

Motion till riksdagen 2024/25:2643

av Leila Ali Elmi m.fl. (MP)

En rättvis framtid: strategier för att bekämpa rasism och främja social rättvisa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp och utveckla den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga att diskrimineringslagens förbud mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet i större utsträckning ska kunna tillämpas vid diskriminering på grund av hudfärg, språk eller religion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om diskrimineringslagen tydligare ska omfatta diskriminering på grund av språk, för att tydligare inkludera nationella minoriteter, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att diskrimineringslagen tar hänsyn till att diskrimineringsgrunder kan samspela för att möjliggöra ett intersektionellt perspektiv i tillämpningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med förslag från SOU 2021:94 om att utöka diskrimineringslagen så att den omfattar myndigheter och personer med offentlig anställning, bl.a. polisen och andra rättsvårdande myndigheter, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla effektivare tillsyn och uppföljning av diskrimineringslagen, särskilt det förebyggande arbetet med aktiva åtgärder, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid offentlig upphandling väga in i bedömningen av vem som får uppdraget i vilken mån företag uppfyller diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja jämlikhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge fler möjligheter att söka upprättelse när man har utsatts för diskriminering genom att göra det lättare att driva diskrimineringsmål och få skadestånd i domstol, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett mer generöst system för rättshjälp och stärka Diskrimineringsombudsmannen för att möjliggöra fler utredningar och korta handläggningstiden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Diskrimineringsombudsmannen att sammanställa en guide för hur enskilda och offentliga verksamheter kan ställa enkätfrågor om alla diskrimineringsgrunder på ett sakligt och respektfullt sätt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka offentliga verksamheter som bör använda jämlikhetsdata och införa systematisk uppföljning för att motverka att vissa grupper drabbas oproportionerligt av negativa myndighetsbeslut, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ålägga offentliga verksamheter och bolag att systematiskt arbeta för att motverka rasism inom sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ålägga offentliga verksamheter och bolag att i förekommande fall gå igenom sin koloniala och rasistiska historia för att undersöka dess påverkan på nuvarande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga verksamheter och bolag ska involvera de grupper som riskerar att utsättas för diskriminering i sitt arbete mot diskriminering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till minoritetsspråken genom läromedel och undervisning i alla åldrar, och införa minoritetsspråken som eget ämne i skolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett sammanhållet program för att bevara minoritetsspråken och utöka möjligheten att kommunicera med myndigheter på minoritetsspråk och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera principerna för vilka grupper som bör ha status som nationell minoritet och överväga att fler grupper kan få minoritetsstatus i framtiden samt pröva om fler grupper såsom tornedalingar, kväner och lantalaiset ska betraktas som urfolk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att samiska rättigheter till mark och vatten för samiska intressen stärks och att statliga bolag som hämtar intäkter från nyttjande av naturresurser i Sápmi avsätter en del av vinsten till förvaltning och utveckling av samiskt samhällsliv, språk och kultur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella minoriteternas historia ska integreras i skolans kursplaner och undervisning om Sveriges historia och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ratificera ILO-konvention 169 om urfolk och stamfolk, vilken ännu inte är erkänd i Sverige, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ihop arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och försörjningsstödet till ett sömlöst trygghetssystem och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en högre skatt för dem med de högsta inkomsterna och se över hur skatten kan utformas för att gynna dem med lägre inkomster och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa blandad bebyggelse där varje del av kommunen har en mångfald av upplåtelseformer, bostadsstorlekar och boendekostnader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa systematiskt arbete och aktiva åtgärder för att förebygga och åtgärda rasism inom utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra kunskapshöjande insatser för alla anställda inom skolan angående arbete för likabehandling, inklusive metoder och rutiner för att motverka rasism och trakasserier, och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skarpare sanktioner mot arbetsgivare som diskriminerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa anonyma jobbansökningar för att skapa mer jämlik bedömning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de krav som hyresvärdar ska kunna ställa på potentiella hyresgäster behöver regleras i lag och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på aktiva åtgärder mot diskriminering på bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en nationell plan för att säkerställa en jämlik hälso- och sjukvård, fri från rasism och diskriminering, och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot rasism och hatbrott i hela rättskedjan genom utbildning och resurser och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka civilsamhällets långsiktiga förutsättningar i arbetet för att motverka rasism och för att upprätthålla kultur och språk inom olika etniska grupper, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny maktutredning som ska lämna förslag på hur vi bygger en demokrati som representerar allas intressen på bästa sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet de gröna står fast vid sitt åtagande att skapa ett samhälle präglad av mångfald, jämlikhet och rättvisa. Rasism är en ideologi och struktur som skadar både individer och samhällen genom att skapa och upprätthålla orättvisor baserade på hudfärg, etnicitet, kultur och religion. Det är en allvarlig samhällsutmaning som kräver målmedvetna och omfattande insatser på flera nivåer. Rasismen begränsar människors frihet och trygghet, och den fortsätter att förstöra förutsättningarna för ett sammanhållet och inkluderande samhälle. Därför är det av största vikt att vi arbetar aktivt för att motverka rasism och diskriminering genom en serie strategiska åtgärder och reformer. Denna motion syftar till att utveckla och förstärka befintliga initiativ och skapa nya verktyg för att säkerställa att alla människor, oavsett bakgrund, har lika rättigheter och möjligheter. Genom att implementera dessa förslag kan vi göra framsteg mot ett samhälle där rasism inte bara erkänns och bekämpas, utan aktivt motverkas i alla dess former.

Utveckling av lagstiftning och rättsliga ramverk

För att skapa ett samhälle fritt från rasism och diskriminering är det avgörande att vi förstärker och förtydligar våra rättsliga ramverk. Detta börjar med att följa upp och utveckla den nationella planen mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott. En uppdaterad och omfattande plan är nödvändig för att möta nya utmaningar och säkerställa att alla former av diskriminering effektivt kan bekämpas. En förtydligad tillämpning av diskrimineringslagen, som omfattar diskriminering på grund av hudfärg, språk eller religion, är också viktig för att skydda individer från alla typer av diskriminering. För att ytterligare stärka skyddet mot diskriminering är det nödvändigt att utreda om diskrimineringslagen tydligare ska omfatta språk som en diskrimineringsgrund, särskilt för att skydda nationella minoriteter.

Intersektionalitet och tillsyn

En nyckelaspekt i kampen mot diskriminering är att säkerställa att diskrimineringslagen tar hänsyn till hur olika diskrimineringsgrunder kan samverka. Ett intersektionellt perspektiv är viktigt för att förstå och adressera komplexa former av diskriminering. För att stärka lagens effektivitet måste tillsyn och uppföljning utvecklas, särskilt vad gäller det förebyggande arbetet och aktiva åtgärder. En förbättrad tillsyn är avgörande för att säkerställa att diskrimineringslagens bestämmelser efterlevs och att de avsedda effekterna uppnås.

Offentliga verksamheters roll och upphandling

Offentliga verksamheter och företag spelar en central roll i arbetet mot diskriminering. Vid offentlig upphandling bör företag bedömas på hur väl de uppfyller diskrimineringslagens krav och arbetar med aktiva åtgärder mot diskriminering. Detta kommer att främja en mer rättvis och jämlik arbetsmarknad. Dessutom är det viktigt att offentliga verksamheter och bolag systematiskt arbetar för att motverka rasism och genomgå en

granskning av sin koloniala och rasistiska historia för att förstå och åtgärda dess påverkan på nuvarande verksamhet.

Rättshjälp och upprättelse

För att säkerställa att individer som utsätts för diskriminering får rättvisa, behöver vi ge fler möjligheter att söka upprättelse genom enklare processer för att driva diskrimineringsmål och få skadestånd. Detta innefattar att utreda ett mer generöst system för rättshjälp och stärka Diskrimineringsombudsmannen för att möjliggöra fler utredningar och korta handläggningstider. Vidare bör Diskrimineringsombudsmannen ges uppdraget att skapa en guide för hur enkäter om diskrimineringsgrunder ska ställas på ett respektfullt och korrekt sätt.

Utbildning och bevarande av minoritetsspråk

För att främja jämlikhet och inkludering måste vi också fokusera på utbildning och språk. Genom att förbättra tillgången till minoritetsspråken i läromedel och undervisning, samt införa minoritetsspråken som eget ämne i skolan, kan vi stärka minoritetsgrupper och främja kulturell förståelse. Ett sammanhållet program för att bevara minoritetsspråken och utöka möjligheten att kommunicera med myndigheter på dessa språk är också avgörande för att säkerställa tillgång till viktiga tjänster och stöd.

Historisk rättvisa och nationell minoritetsstatus

En rättvis behandling av nationella minoriteter kräver att vi integrerar deras historia i skolans kursplaner och överväger att utöka minoritetsstatusen för fler grupper. Att säkerställa samiska rättigheter till mark och vatten är också viktigt, och statliga bolag som utnyttjar naturresurser i Sápmi bör bidra till samiskt samhällsliv. Genom att ratificera ILO-konvention 169 om urfolk och stamfolk kan vi ytterligare stärka skyddet för dessa grupper och deras rättigheter.

Genom att anta dessa åtgärder kan vi arbeta för ett mer rättvist och jämlikt samhälle där alla individer, oavsett bakgrund, får den respekt och de rättigheter de förtjänar.

Social rättvisa: En förutsättning för att motverka rasism och främlingsfientlighet

För att skapa ett mer jämlikt och inkluderande samhälle är det avgörande att vi tar krafttag mot rasism och diskriminering på flera fronter. Vår politik syftar till att bygga en social rättvisa som inte bara minskar ekonomiska klyftor utan även främjar en trygg och sammanhållen samhällsstruktur. De föreslagna åtgärderna är utformade för att adressera de systematiska orättvisor som bidrar till segregation och rasism.

Ekonomisk rättvisa är grundläggande för att motverka rasism. Genom att förena arbetslöshetsförsäkringar, sjukförsäkringar och försörjningsstöd i ett sammanhängande trygghetssystem kan vi säkerställa att alla har tillgång till nödvändigt stöd när de behöver det mest. En progressiv skattepolitik som ökar skatten för höginkomsttagare bidrar till minskade ekonomiska klyftor och främjar jämlikhet.

Bostads- och utbildningspolitik spelar också en central roll i att motverka segregation. Genom att säkerställa blandad bebyggelse och återinvestera vinster från skattefinansierad verksamhet i vård, skola och omsorg, kan vi skapa mer inkluderande och rättvisa samhällsmiljöer. Systematiskt arbete mot rasism inom utbildningsväsendet, tillsammans med kunskapshöjande insatser för skolpersonal, är avgörande för att säkerställa att alla elever får en jämlik utbildning.

Arbetsmarknaden behöver reformer för att säkerställa att diskriminering motverkas effektivt. Införandet av skarpare sanktioner mot diskriminerande arbetsgivare och möjligheten till anonyma jobbansökningar bidrar till en mer rättvis bedömning av kandidater och ett mer inkluderande arbetsliv.

Bostadsmarknaden behöver regleras för att förhindra diskriminering och säkerställa att alla har lika möjligheter att hitta ett hem. Genom att ställa krav på aktiva åtgärder mot diskriminering och utreda möjligheten till anonym förmedling av bostäder kan vi skapa en mer rättvis bostadsmarknad.

Hälso- och sjukvården måste vara fri från diskriminering. En nationell plan för jämlik vård som inkluderar kompetensutveckling och jämlikhetsdata är avgörande för att säkerställa att alla får adekvat vård oavsett bakgrund.

Hatbrott och rasistiska organisationer kräver en förstärkning av rättsväsendets arbete mot dessa brott. Genom att stärka utbildningen för poliser och rättsväsende och ta krafttag mot rasistiska och extremistiska organisationer kan vi öka tryggheten och skydda demokratiska värden.

Civilsamhället är en viktig aktör i arbetet mot rasism. Genom att stärka civilsamhällets resurser och stöd kan vi säkerställa långsiktigt arbete mot diskriminering och främja mångfald.

Slutligen är det viktigt att vårt demokratiska system är representativt och inkluderande. En ny maktutredning och åtgärder för att öka valdeltagandet och motverka hat och desinformation är avgörande för att stärka demokratin och säkerställa att alla medborgare känner sig delaktiga och hörda.

Dessa åtgärder, tillsammans, syftar till att skapa ett mer jämlikt, inkluderande och rättvist samhälle där alla människor, oavsett bakgrund, har lika möjligheter och rättigheter.

Leila Ali Elmi (MP)

Märta Stenevi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Katarina Luhr (MP)

Jan Riise (MP)